

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΜΠΕΪΟΓΛΟΥ

Ο Γάλλος φιλόσοφος και κοινωνιολόγος των θρησκευτικών Φρεντερίκ Λενουάρ, τελειώνοντας το βιβλίο του «Το θαύμα Σπινόζα ή Όταν η φιλοσοφία μπορεί να μας αλλάξει τη ζωή», ένα βιβλίο που έγινε αρκετό αγαπητό και στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό, ήταν ήδη αποφασισμένος να ασχοληθεί με τον Καρλ Πουνγκ. Έτσι έχουμε σήμερα στα χέρια μας το βιβλίο «Καρλ Πουνγκ, ο εξερευνητής της ανθρώπινης ψυχής», που κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Πατάκη σε μετάφραση της Μήνας Πατεράκη-Γαρέφη.

Κατά τον Λενουάρ, ο Πουνγκ και ο Σπινόζα είναι οι πλέον προχωρημένοι στην κατανόηση του ανθρώπινου όντος και του νοήματος της ύπαρξής του. Πώς συνδέονται όμως αφού ο πρώτος είναι ψυχολόγος που έζησε τον 20ό αιώνα και ο δεύτερος φιλόσοφος που έζησε τον 17ο αιώνα; Και εκτός από αυτή τη διαφορά, ήταν και εντελώς διαφορετικοί χαρακτήρες. Ο Σπινόζα ήταν ένας στοχαστής, σχεδόν ασκητής, ενώ ο Πουνγκ απολάμβανε ηδονικά τη ζωή. Το σημείο που τους συνδέει είναι ότι χειραφετήθηκαν από τη θρησκοληψία των κοινωνιών στις οποίες μεγάλωσαν και επιδίωξαν και οι δύο να επαναπροσδιορίσουν μια πνευματικότητα μακριά από αυτήν.

Περνώντας στη ζωή και στο έργο του πρωτοπόρου της ψυχανάλυσης Καρλ Πουνγκ, ο Λενουάρ προσπαθεί σε αυτό το βιβλίο να μας φέρει πιο κοντά στον οραματιστή Ελβετό γιατρό που κατάφερε να ενώσει την κβαντική φυσική με την ψυχολογία. Αρχίζοντας από την οικογένεια και τη νεότητά του, μαθαίνουμε ότι ο Πουνγκ ένιωθε άβολα με την έντονη θρησκευτικότητα του οικογενειακού περιβάλλοντος. Ωστόσο, η αποστρέψη για τη θρησκεία δεν σήμαινε και απόρριψη της ύπαρξης του Θεού. Μεγαλώνοντας αποκτά τρία πάθη: τις φυσικές επιστήμες, την ιστορία των αρχαίων θρησκειών και τη φιλοσοφία. Τον κερδίζει η ψυχιατρική.

Τον Δεκέμβριο του 1900, μόλις 25 ετών, πηγαίνει στη

Στα άγνωστα βάθη της ανθρώπινης ψυχής

Ζυρίχη και γίνεται βοηθός του διάσημου ψυχιάτρου Οϊγκεν Μπλόιλερ, που επινόησε τους όρους «σχιζοφρένεια» και «αυτισμός».

Βουτά βαθιά στα νερά της ψυχολογίας και τελειοποιεί τη διαίσθημη θεωρία του περί των «συγκινησιακών συμπλεγμάτων». Το 1902 παντρεύεται την Εμα Ράουσενμαπα, κόρη πλούσιου Ελβετού βιομηχάνου. Η Εμα ανέπτυξε μεγάλη δραστηριότητα στην Ψυχολογική Λέσχη της Ζυρίχης και έπαιξε μεγάλο ρόλο στις σχέσεις μεταξύ Πουνγκ και Φρόιντ. Υπό το φως των δικών του πειραμάτων, ο Πουνγκ αρχίζει να μελετά σε βάθος τον Φρόιντ και το έργο του. Αργότερα συγκρούστηκαν για την περίφημη «σεξουαλική θεωρία» του Φρόιντ, τον ρόλο του ασυνείδητου και το ζήτημα των παραφυσικών φαινομένων που προβληματίζε έντονα τους ψυχιατρικούς κύκλους εκείνης της εποχής.

Η ρήξη με τον Φρόιντ του κόστισε τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο. Παθαίνει κατάθλιψη, παραιτείται από το Πα-

ΦΡΕΝΤΕΡΙΚ ΛΕΝΟΥΑΡ

Καρλ Γιουνγκ
Ο εξερευνητής της ανθρώπινης ψυχής

Μετάφραση: Μήνα Πατεράκη-Γαρέφη
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

νεπιστήμιο της Ζυρίχης και αφιερώνεται στις προσωπικές του έρευνες. Στο τέλος της ζωής του έγραψε γι' αυτή την περίοδο: «Όλα άρχισαν τότε. Οι μετέπειτα λεπτομέρειες δεν ήταν παρά συμπληρώματα και διαφοροποιήσεις του υλικού που εκτινάχθηκε από το ασυνείδητο, και αρχικά με βάλτωσε. Αυτό ήταν η prima materia (η πρώτη ύλη) του έργου μιας ολοκληρωμένης ζωής».

Στην αρχή της δεκαετίας του '20 ο Πουνγκ αισθάνεται την ανάγκη να βάλει τέλος στη δεκαετή απομόνωσή του και πολλαπλασιάζει τις διαλέξεις του σε Ευρώπη και Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ ταξιδεύει στην Ασία, την Αφρική και την Ανατολή συλλέγοντας παραστάσεις και μελετώντας θρησκείες και τον πολιτισμό τους. «Η δυτική συνείδηση δεν είναι καθόλου μια γενική συνείδηση», θα παρατηρήσει, «αλλά μάλλον ένας παράγων ιστορικά προκαθορισμένος και γεωγραφικά περιορισμένος που αντιπροσωπεύει μόνο ένα μέρος της ανθρωπότητας». Εκτοτε έπαι-

ξε μείζονα ιστορικό ρόλο στο να γίνουν γνωστές στη Δύση οι ανατολικές φιλοσοφίες και ιδιαίτερα ο βουδισμός.

Στο τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, ο Πουνγκ είναι 70 χρόνων, διεθνώς αναγνωρισμένος, αλλά αρχίζει να έχει σοβαρά προβλήματα υγείας και είναι επίσης αντιμετώπις με μια πολεμική για την αμφίσημη στάση του απέναντι στους ναζί. Βέβαια, μέχρι το τέλος της ζωής του περισταχίζονταν από Εβραίους συναδέλφους και φίλους. Το 1948 δημιουργείται το περίφημο Ινστιτούτο Πουνγκ και το 1955 ιδρύεται η Διεθνής Ένωση Αναλυτικής Ψυχολογίας που ανασυνγκροτεί όλες τις λέσχες της Γιουνγκιανής επιρροής.

Στις αρχές του 1944, ο Πουνγκ παθαίνει έμφραγμα και πέφτει σε κώμα. Σε επιστολή του αργότερα θα γράψει: «Όσο τοποθετούμαστε στο εξωτερικό του θανάτου και τον βλέπουμε από έξω, είναι πολύ σκληρός. Αλλά, από τη στιγμή που βρισκόμαστε στο εσωτερικό του, δοκιμάζουμε ένα αίσθημα πληρότητας, γαλήνης και ολοκληρώσεως, τόσο βαθύ ώστε να μη θέλουμε να ξαναγυρίσουμε πλέον».

Πεθαίνει γαλήνια στις 6 Ιουνίου του 1961 λίγο πριν γιορτάσει τα ογδοηκοστά έκτα γενέθλιά του. Την προηγούμενη μέρα έχει ζητήσει να του ανοίξουν το καλύτερο μπουκάλι κρασί μπορντό. Μερικές ώρες μετά τον θάνατό του, η λευκά κάτω από την οποία αγαπούσε να κάθεται και να διαλογίζεται χτυπιέται από κεραυνό και σκίζεται στα δύο. «Ποια ερμηνεία θα είχε δώσει ο Πουνγκ σε αυτή την ύστατη συγχρονικότητα;» αναρωτιέται ο Φρεντερίκ Λενουάρ στο βιβλίο του «Καρλ Πουνγκ, ο εξερευνητής της ανθρώπινης ψυχής». Το βιβλίο αυτό πραγματικά έχει να προσφέρει πολλά στο αναγνωστικό κοινό, ιδίως σε όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με την ψυχαναλυτική ορολογία, ανοίγοντας μια διάπλατη θέση στη ζωή και στο έργο ενός μεγάλου στοχαστή της ανθρώπινης ύπαρξης.